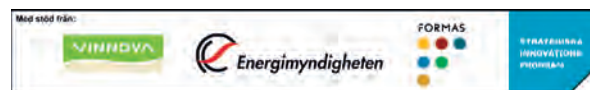

Sharing Digital Platforms

FINAL REPORT 2021

ViableCities™
Smart, sustainable and attractive.

Sharing Cities Sweden aims to put Sweden on the map as a country that actively and critically works with the sharing economy in cities. It is a national program with a budget of 12 million euro over 4 years. Sharing Cities Sweden is a part of Viable Cities - a strategic innovation program for smart and sustainable cities.

Sharing Cities Sweden launched strategic projects to investigate the emerging sharing economy in cities in Sweden and support the activities of the test-beds and national node. The strategic projects cover the topics of digital platforms, business models, small towns, behavioural economics, social drivers and future scenarios.

Report title: Användarcentrerade delningsplattformar (Sharing Digital Platforms)

Report authors: Per Levén och Oskar Ahlman

Report editor: Charlotte Leire

Project funders: Viable Cities, VINNOVA, STEM, FORMAS

ISBN: 978-91-7899-016-0

Viable Cities Report Series: 2021:5

Sharing Cities Sweden is funded by the Swedish strategic innovation programme Viable Cities for smart and sustainable cities. The aim of the programme is to accelerate the transition to inclusive and climate neutral cities by 2030, with digitalisation and citizen engagement as enablers. Viable Cities is jointly funded by Vinnova, the Swedish Energy Agency and Formas.

Sammanfattning

Sätten som vi delar och lever på förändras. Delningsekonomi är det paraplybegrepp som har kommit att symbolisera paradigmskiftet som fått oss att gå från att knacka på grannens dörr för att låna socker, till att dela bilresor med främlingar och hitta sovplats i en ny stad med några knapptryck på telefonen. En motor bakom dessa nya utbyten är digitala delningsplattformar.

Samtidigt som många av dessa digitala delningsplattformar som Uber och AirBnB har fått stor spridning, och nått stora kommersiella framgångar i de större världsmetropolerna tycks de ha svårt att få samma genomslag i andra städer, och därigenom svårt att tydligt bidra till rikare och mer hållbara samhällen vid sidan om dessa världsmetropoler.

Syftet med detta projekt var att undersöka hur **användarcentrerade delningsplattformar** (ACD), och de nya delningslogiker som de möjliggör, kan påverka delningsmöjligheter i mindre lokalsamhällen ("communities") och sänka olika barriärer till delning och samverkan. En prototyp till användarcentrerade delningsplattformar har testats och vidareutvecklats i samverkan med piloter, och resulterat i ett koncept, ny kunskap och en prototyp tydligt baserad på användarcentrerade delningsprinciper, orienterade mot att stärka samverkans- och delningsmöjligheter för samhällen och målgrupper som idag i princip står helt utanför det moderna digitala delningssamhället

För projektets ändamål etablerades även Sharing Lab, ett forskningscenter fokuserat på lokala digitala delnings- och samverkansplattformar vid Umeå Universitet. En FUI-miljö som samtidigt är tänkt att möjliggöra fortsatta gränsöverskridande och långsiktiga samarbeten kring frågor om delning, samverkan och delningsplattformar även efter projektets avslut.

I projektet och i Sharing Lab har funktion och design för användarcentrerade delnings-plattformar testats och utvärderats tillsammans med tre huvudsakliga **pilotgrupper**: (1) Fritidsbanken Umeå, runt ett digitalt bibliotek för sport- och fritidsutrustning för att skapa ökad tillgänglighet för brukare med handikapp, (2) Strömbäcks Folkhögskola, och utforskande av hur man kan organisera och paketera användarcentrerade delningsplattformar i mindre lokalsamhällen, samt (3) Svenska Försäkringsfabriken, och hur intranät för delning och samverkan kan bidra till ökade delningsmöjligheter på arbetsplatser. Med dessa har bland annat skapats delprototyper för delning av *varor, tjänster, event, lokaler, boenden, besöksmål och transporter – för piloternas kunder, lokalsamhällen, arbetsplatser och startup-idéer.*

Lärdomar

Bland generella lärdomar från genomförda piloter kan nämnas följande: Tjänsterna måste vara enkla och kraftfulla. Notiser för att "vara närvarande" är nödvändiga. Enkla "bottom-up" funktioner gör denna typ av plattformar attraktiva. Integrationer med 3e-partssystem är viktiga. Intresset för användarcentrerade delningsplattformar är stort, och ifall det är lätt att gå från prototyp till färdigt system är konceptet högtintressant för entreprenörer inom de flesta branscher och sektorer.

Det koncept och den prototyp till användarcentrerad delningsplattform som projektet resulterat i kan i korthet beskrivas på följande sätt: En prototyp till delningsplattform där *alla* kan dela *allt* med *alla*, oavsett var de bor och hur många de är, och där enskilda individer dessutom själva kan *skapa* och *etablera* de delningsplattformar som de själva identifierat som önskvärda, oavsett ifall deras mål är nya livsstilar, verksamhetsstrategier eller en samhällsutveckling mot ökat delande.

Den prototyp till användarcentrerad delningsplattform som projektet utvecklat gör det alltså enkelt för vem som helst som vill att komma igång med plattformsbaserad delning, oavsett om dessa är privatpersoner, entreprenörer, eldsjälar, klimatförespråkare eller samhälls-företrädare. Den möjliggör dessutom för i stort sett vem som helst att skapa *nya* användar-centrerade delningsplattformar för nya ändamål och grupper, närhelst de önskar.

Under projektets gång har dess plattformsprototyp fått ett namn inspirerat av det spanska ordet för vän, dvs "*amigo*". Som en markering av att delning mellan två personer inte förut-sätter vänskap men däremot *tillit* går nu plattformen under namnet **Umigo** [you-me go].

Kort beskrivning av användarcentrerade delningsplattformar

Plattformar uppbyggda kring användare som flexibelt kopplar på de varu- och tjänstetyper som dessa användare ser ett behov till delning och/eller samverkan kring. T.ex transporter, boende och prylar osv. Något som samtidigt innebär ett delande och samverkande med precis de människor och aktörer som någon vill dela och samverka med (familjen, kollegorna, cykelkompisarna osv), på de platser där dessa tycker att detta vore önskvärt (stadsdelen, grannskapet, regionen), och med den öppenhet och de pris- och affärsmodeller som de tycker passar bäst.

Introduktion och bakgrund

Detta projekt handlar om användar-centrerade delnings-platt-formar och har framförallt undersökt om dessa, bättre än resurscenterade, klarar av att skapa tydliga nyttor och värden även bortom globala världsmetropoler. Användarcentrerade delningsplattformar är plattformar där användare själva kan skapa och driva dessa runt precis de varu- och tjänstetyper som de ser behov av (transporter, boende och prylar osv), med de människor de vill (familjen, kollegorna, cykelkompisarna osv), på de platser där de tycker att det saknas (stadsdelen, grannskapet, regionen), och med den öppenhet och de pris- och affärsmodeller som de tycker passar bäst.

Dagens digitala delningsplattformar är vanligtvis utvecklade och ägda av internationella eller nationella entreprenörs- och plattformsföretag, samt resurscenterade. Dvs. centrerade kring specifika varu- och tjänstetyper (som boende i AirBnB, transport hos Uber, hushållsnära tjänster för TaskRabbit osv) och är etablerade på platser där dess ägare har kunnat se kritiska massor av användare. Strategin har i första hand gynnat de större tätorterna, där tillgång och efterfrågan är som störst medan mindre tätorter och landsbygd fått betydligt mindre uppmärksamhet från dessa aktörer.

Ett skifte mot mer användarcentrerade delningsprinciper kan till viss del jämföras med blogg-revolutionen. Där gick människor från att läsa (konsumera) och skriva artiklar (producera) på plattformar kontrollerade av tidningsförlag till att göra det på egna bloggar (plattformar), helt efter egna uppfattningar och önskemål. Genom användarcentrerade delningsplattformar kan användare själva sätta ihop den mix av resurstyper som de vill ha utbyten omkring, och göra det på plattformar som de själva utvecklat och kontrollerar. Ur projektets perspektiv har användarcentrerade delningsplattformar potential att bli vad Blogger och YouTube är för *publishing* och *broadcasting*. Det vill säga en plattform där användare och individer själva skapar innehåll och strukturer för *delning* och *samverkan*.

Under projektet har Umigo pilottestats av tre projektparter: Fritidsbanken Umeå, Strömbäcks Folkhögskola, Svenska Försäkringsfabriken – samt av en rad entreprenörer, föreningar studenter och doktorander vid Umeå Universitet. Deltagare från systerprojektet Sharing City Umeå har också testat Umigo i ett antal delprojekt och även hjälpt till i kommunikationen av preliminära resultat under projekttiden.

Metod och resultat

För att kunna stärka kunskapen om design av hållbara digitala delningsplattformar samt att på längre sikt bidra till spridningen av delning som en naturlig del av en hållbar livsstil, var en av projektets strategier att driva pilotprojekt utifrån tre olika effektmål. Dessa, fokuserade på (1) "nationellt lärande riktat mot städer, universitet och företag", (2) "gemensamma ramverk för plattformar" och (3) "ökad förståelse för hur man kan stödja ett aktivt entreprenörskap för denna typ av delningstjänst. Nedan beskrivs pilotprojekten och hur dessa har bidragit till projektets effektmål. Där beskrivs även några av de ytterligare piloter som växt fram under projektets gång, samt det forskningslabb som etablerats i syfte att genomföra projektet.

1. Fritidsbanken Umeå

Ett digitalt bibliotek för sport- och fritidsutrustning – ökad tillgänglighet för brukare med handikapp.

Fritidsbanken Umeå har haft stor framgång i att göra sport- och fritidsutrustning tillgängligt för fler i Umeå (de lånar ut fler prylar än någon annan Fritidsbank i Sverige), men en målgrupp som har varit svår att nå ut till är ungdomar med handikapp. Fritidsbanken Umeå har ett stort och kvalitativt utbud av parasportutrustning, men lånekonceptet med "först till kvarn" är svårt för personer som kan behöva boka färdtjänst för att hämta upp sin utrustning—att se tillgängligheten och kunna boka i förväg är viktigt. Därför blev just Fritidsbankens parasport-utlån fokuset för denna pilot.

Fritidsbankens prototyp i Umigo

Under projektet har intervjuer, workshops, prototyping och tester genomförts och resulterat i ett digitalt bibliotek för Fritidsbanken Umeås parasportutrustning. Personer som vill låna dessa kan se utbudet och tillgängligheten online, chatta med Fritidsbankens parasportansvarige Åke och boka den utrustning de vill låna, exempelvis en rullstol för basket.

Strömbäcks Folkhögskola

Ett delande lokalsamhälle – design och paketering av användarcentrerade delningsplattformar för lokalsamhällen.

Strömbäcks Folkhögskola är belägen i byn Strömbäck 2 mil utanför Umeå. Skolan är på många sätt byns nav där elever, lärare, konferensgäster, besökare och bybor möts. Genom att uppmuntra delning och att möjliggöra fler utbyten mellan dessa grupper kan Strömbäcks Folkhögskola göra platsen mer tillgänglig, attraktiv och hållbara. Vilket är bra för både byn och skolans verksamheter.

Inom projektet så hölls träffar med elever och anställda på skolan för att presentera idéerna bakom användarcentrerad delning samt söka svar på frågan "vad vill vi dela?". Svaren från dessa träffar har blivit viktiga perspektiv i utvecklingen av teknologin, där funktionalitet för bland annat skapande av profiler, grupper, förfrågningar, sidor och språkstöd har utformats med målgrupperna i Strömbäck i åtanke.

Svaren på frågan "vad vill vi dela?" inkluderade bland andra delningslösningar för övningskörning, där bybor och lärare vill ställa upp som handledare för elever på skolan som behöver detta. Många av skolans elever har kommit som ensamkommande flyktingar till Sverige och har därav saknat vuxna i hemmet som kan fylla denna roll. Skolan har även gjort en bil tillgänglig för dessa elever som vill övningsköra. En lösning för användarfallet har prototypats och testats som del av projektet.

Strömbäcks prototyp i Umigo

Svenska Försäkringsfabriken

Ett intranät för delning och samverkan – ökade delningsmöjligheter på arbetsplatsen.

Svenska Försäkringsfabriken i Umeå har sitt kontor med 30 anställda beläget i centrala Umeå. Möjligheten att kombinera den informativa funktionen av ett intranät med kollaborativa funktioner av en delningsplattform – och på så sätt bidra till en bättre arbetsplats – blev utgångspunkten för denna pilot.

Baserat på intervjuer och workshops med administratörer och medarbetare på Svenska Försäkringsfabriken växte behovsbilden fram: möjligheten att dela nyheter, samåka till och från jobbet, boka av flexibla arbetsplatser, smartare sätt att hitta inhoppare vid sjukdom, samt säkra sätt att bjuda in och administrera medarbetarna i organisationen. Prototypen introducerades på ett medarbetarevent i november 2019 och användartester och systemuppdateringar fortsatte löpande efter det.

Försäkringsfabrikens prototyp i Umigo

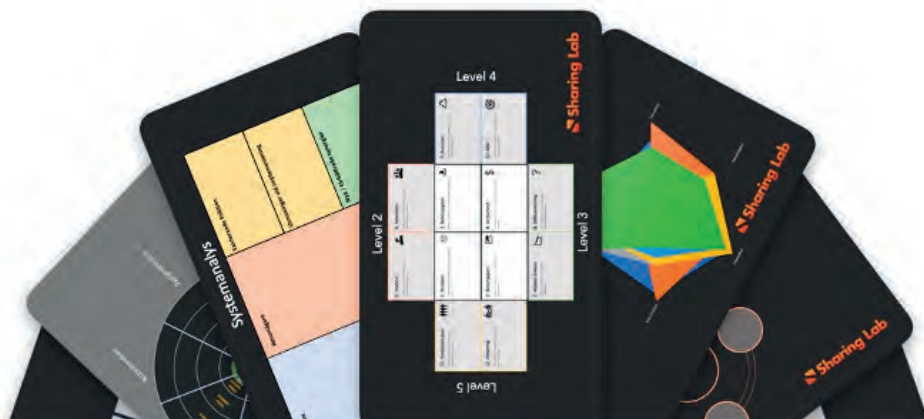
Ytterligare piloter

- **HuntIn:** En lokal entreprenör hade som mål att bygga en plattform där jägarcommunityn kan interagera. Detta ledde till en prototyp byggd i Umigo, start-up idén gick vidare och var en av vinnarna av Venture Cup.
- **Pre:loved:** En studerande på Umeå Universitet ville utveckla en plattform för återförsäljning av kläder. Idén vässades genom att under workshop med hjälp av Umigo och det toolkit som tagits fram på Sharing Lab.
- **Vän i Umeå och Viva Integration:** Har deltagit i workshops med fokus på hur ideella föreningar kan samverka i integrationsarbetet med hjälp av digitala delningsplattformar.

Sharing Lab

Initierandet av Sharing Lab skapade nya möjligheter för de resultat och insikter som vuxit fram att spridas, och har därigenom tydligt kunna bidra till detta effektmål. Genom nära samarbete med Sharing City Umeå (Viable Cities), där former för städer att arbeta med delning digitalt alltmer tydligt växer fram, har även framsteg gjorts vad gäller teknologins möjliga tillämpning för plats- och branschföreträdare som kommuner, städer och regioner, men också företags- och branschnätverk.

Sharing Lab är ett forskningscenter vid Umeå universitet fokuserat på delnings- och samverkansprocesser, initierade och katalyserade av digitala delnings- och samverkansplattformar. Genom Sharing Lab för vi samman aktörer inom delningsekonomi och plattformslogik, och jobbar med allt ifrån företag, startups, kommuner, myndigheter och icke vinstdrivande organisationer till individer och enskilda entreprenörer. Tillsammans med dessa tar vi fram plattformslösningar för att möta de utmaningar om de själva och deras verksamheter och sektorer står inför. Ett stort fokus för oss är att bidra till forskning och utbildning. Vi har vid flera tillfällen varit del av kurser och vi delar även med oss av arbetssätt och verktyg för att fler ska kunna utveckla plattforms-koncept. Vi jobbar kontinuerligt med att utforska hur delningsekonomi och plattformslösningar kan användas för att tackla de problem som vi står inför, både på individnivå och samhällsnivå.”

Verktyg och mallar från Sharing Lab workshops

De integrationsmöjligheter som också identifierats har bidragit till med kunskaper om gemensamma ramverk, och projektets pilotbredd har bl.a främjat nya insikter om plattformar kopplade direkt till enskilda individer och fortsatt ramverksrelaterad konceptutveckling. Denna bredd har bidragit till den övergripande förståelse av konstruktioner, möjligheter och begränsningar genom olika typer av plattformskoncept.

Sharing Lab har även bidragit till samarbetsmöjligheter med entreprenörer, ökad förståelse för aktivt entreprenörskapsstöd, stärkt förståelse för plattformarnas potential för företag och organisationer generellt, och indikationer till möjliga stöd för ideella föreningar och ideellt entreprenörskap.

Slutsatser och rekommendationer

Förväntade effekter var ett (1) "Nationellt lärande...", (2) "Gemensamt ramverk" samt (3) "Ökad delningsförståelse bland entreprenörer" vilket vi upplever att projektet bidragit till. Framförallt genom initierandet av SharingLab och skapandet av prototypen Umigo. Under de närmast åren kommer fortsatta studier och försök att bedrivas runt Umigo inom ramen för SharingLab, men också genom ett antal start-ups, och detta med externa partners från kommuner, företagsnätverk, föreningar, medborgare, entreprenörsföretag osv.

Projektet har genomförts kring ett antal piloter, vilka stöttats av en parallell prototyputveckling. Vid sidan av inledande piloter har efterhand ytterligare piloter engagerats vilket sammantaget gett goda bidrag till ytterligare kunskap om användarcentrerade delningsplattformar och deras potential för platser, samhällen och olika typer av organisationer. Det har även bidragit till nya viktiga insikter om grundfunktionalitet hos dessa plattformar, t.ex sätt att hantera erbjudanden, förfrågningar, grupper, profiler och portaler via andra fysiska/digitala kanaler.

Generella och specifika lärdomar från piloterna

Insteget för användare att komma igång måste vara enkelt och familjärt.

En användarcentrerad delningsplattform måste kunna integreras med resten av användarens liv (notiser för att slippa "bevaka" uppdateringar, enkel delning av länkar på mail, sms och på internet, kalender, sömlösa betalningar, översättning till alla språk).

I vissa användarfall är en fristående plattform bättre lämpad (ex med Försäkringsbakrikens "top down" intranät), men det kan finnas värde i att dessa plattformar är integrerade med delningsplattformen.

I andra användarfall är "bottom up/bootstrap"-funktionerna—som gör det möjligt för individer att komma igång utan att behöva en administratör—viktigast (ex med elever och boende omkring Strömbäcks Folkhögskola).

Integration med 3e-partssystem kan vara viktigt för verksamheter (ex med Fritidsbankens interna lagersystem), men det är fördelaktigt om det går att testa och utvärdera användandet av delningsplattformen (m.h.a. manuell överföring mellan systemen etc.) innan en sådan investering görs, om möjligt.

Många av de resurscentrerade delningsplattformarnas tillkortakommanden kan lösas med användarcentrerade plattformar (bl.a. tid och kostnad för att starta, community-anpassat innehåll) men de kräver ytterligare pilottester och utveckling för att bli tillräckligt användarvänliga för att "släppa loss", och tidiga goda exempel kommer göra det enklare för nya användare att kliva på. Resurscentrerade plattformar kommer fortsätta att vara relevanta inom de områden där de kan erbjuda en bättre ("one click") upplevelse, men även dessa lösningar drar nytta av mer tillgängliga byggarverktyg och integrerade profildatabaser (för enklare onboarding och växling).

Samarbetena som projektet bidragit till i Sharing Lab, mellan projektetparter och med närliggande verksamheter, har skapat goda förutsättningar för uppföljningsprojekt.

Användarcentrerade delningsplattformar är värdefulla för entreprenörer som med små medel vill gå från idé till prototyp och användartester.

Resultat och förväntade effekter

Insikter från projektet har bidragit till ökad kunskap om effekterna av och möjligheterna med användarcentrerade delningsplattformar för olika samhällsgrupper, vilken har bidragit till utvecklingen av nya typer av plattformskoncept, som i hög grad kan uppmuntra till lokalt värdeskapande, bidra till stärkt tillit och bidra till en ökad grad av samverkan.

Projektet har skapat engagemang kring möjligheterna med delning, och hur det med rätt verktyg kan vara enkelt att komma igång.

- **För föreningar:** kraftfulla sätt att samla, gruppera och presentera resurser inom, utom och mellan föreningar.
- **För arbetsplatser:** en mer samverkansorienterad syn på digitala intranät och delningsmöjligheterna mellan verksamheten och medarbetare.
- **För privatpersoner:** en teknologi, en paketering och ett mindset som gör delning av prylar, tjänster, event, resor etc. lika enkelt som delning av inlägg, bilder och "stories".
- **För entreprenörer:** ett instegs-verktyg för att testa en startupidé, samt en kanal för att skapa inkomstströmmar från sina hobbies (till exempel sälja bullar, fälla träd, spika trall eller hyra ut släp).

Läs mer:

www.umigo.se

Sharing
Cities
Sweden

www.sharingcities.se